

विद्यासागर विश्वविद्यालय
VIDYASAGAR UNIVERSITY
Question Paper

B.A. General Examinations 2021

(Under CBCS Pattern)

Semester - II

Subject : SANSKRIT

Paper : DSC 1B/2B-T

Sanskrit Prose

Full Marks : 60

Time : 3 Hours

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

The figures in the margin indicate full marks.

1. अथोनिर्दिष्टेषु यथेच्छं चतुर्णां प्रश्नानाम् उत्तरं प्रदेयम् : 4 × 15 = 60

(क) पाठ्यांशमवलम्ब्य शुकनासोपदेशे चन्द्रापीडं प्रति शुकनासस्य उपदेशः वर्णयताम्।

पाठ्यांश अवलम्बने शुकनासोपदेशे चन्द्रापीडेर प्रति शुकनासेर उपदेश वर्णना कर।

(ख) बाणभट्टकृता कादम्बरी कथा आख्यायिका वा ? सयुक्ति प्रतिपाद्यताम्।

बाणभट्टरचित कादम्बरी कथा ना आख्यायिका ? युक्ति अनुसारे प्रतिपादन कर।

(ग) शिवराजविजयस्य प्रथमनिःश्वासस्य कथावस्तु आलोच्यताम्।

शिवराजविजयेर प्रथम निःश्वासेर कथावस्तु आलोचना कर।

(घ) शिवराजविजये योगिराजस्य चारित्रिकं वैशिष्ट्यं वर्णयत।

शिवराजविजये योगिराजेर चारित्रिक वैशिष्ट्य वर्णना कर।

(ड) व्याख्यायताम्—

ब्याख्या कर—

(i) अपरिणामोपशमोदारुणो लक्ष्मीमदः ।

अपरिणामोपशमो दारुणो लक्ष्मीमदः ।

(ii) विरलाहि तेषामुपदेष्टारः ।

विरला हि तेषामुपदेष्टारः ।

(iii) तत् परिमार्गणीयान्येतस्याः पितरौ गृहंवा ।

तत्परिमार्गणीयान्येतस्याः पितरौ गृहं वा ।

(च) संस्कृतगद्यसाहित्ये बाणभट्टस्य अवदानम् आलोच्यताम् ।

संस्कृतगद्यसाहित्ये बाणभट्टेः अवदानं आलोचना कर ।

(छ) संस्कृतकथासाहित्यविषये एको निबन्धो विरच्यताम् ।

संस्कृतकथासाहित्यविषये एकं निबन्धं रचना कर ।

(ज) टीका लेखा—

सुबन्धुः, दण्डी, अम्बिकादत्तव्यासः ।

टीका लेख—

सुबन्धुः, दण्डी, अम्बिकादत्तव्यासः ।

বিদ্যাসাগর বিশ্ববিদ্যালয়
VIDYASAGAR UNIVERSITY

Question Paper

B.A. Honours Examinations 2021

(Under CBCS Pattern)

Semester - II

Subject : SANSKRIT

Paper : GE 2-T

Full Marks : 60

Time : 3 Hours

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

The figures in the margin indicate full marks.

[INDIAN CULTURE AND SOCIAL ISSUES]

1. প্রশ্নচতুষ্টয় সমাধেয়ম্ :

4 × 15 = 60

যে কোন চারটি প্রশ্নের উত্তর দাও :

(ক) সংস্কৃতসাহিত্যে যবনানাংযোগদানবিষয়ে প্রবন্ধমেকং লিখতু।

সংস্কৃত সাহিত্যে মুসলিমদের যোগদান বিষয়ে একটি প্রবন্ধ রচনা কর।

(খ) বৈদিকযুগমনুসৃত্য নারীগামবস্থানং প্রতিপাদয়ত।

বৈদিকযুগে নারীদের অবস্থান সম্পর্কে আলোচনা কর।

(ग) भारतीयसंस्कृतिः इत्यनेन किं बुध्यते? भारतीयसमाजे - जनजीवने च बहुसंस्कृतीनां प्रभावो वर्णनीयः।

भारतीय संस्कृति बलते कि बोवा? भारतीय समाज ओ जनजीवन बहसंस्कृतिर प्रभाव वर्णना कर।

(घ) अश्वघोषस्य वज्रसूज्यनुसारेण वर्णव्यवस्था आलोचनीया।

अश्वघोषेर वज्रसूती अनुसारे वर्णव्यवस्था सम्पर्के आलोचना कर।

(ङ) सिन्धुसभ्यतायाः मौलिकवैशिष्ट्यम् आलोचयत।

सिन्धुसभ्यतार मूल वैशिष्ट्यगुलि आलोचना कर।

(च) रामायणमनुसृत्य भवभूतेः उत्तररामचरितम् इति नाटकमवलम्ब्य लघुप्रबन्धमेकं आलोचयत।

रामायण अवलम्बने रचित भवभूतिर उतररामचरित नाटक सम्पर्के संक्षेपे प्रबन्ध रचना कर।

(ज) प्राचीन-भारतीय विधिव्यवस्थायाः उत्सभूतधर्मशास्त्रविषये निबन्धः एकः लेख्यः।

प्राचीन भारतीय आइनेर उंस एमन ये कोन एकटि धर्मशास्त्रेर सम्पर्के प्रबन्ध लेख।

(झ) टीका लेख्या : होलिः, मकरसंक्रान्तिः, विहुः।

टीका लेख : होलि, मकरसंक्रान्ति, विह।

Or

[SANSKRIT AND OTHER MODERN INDIAN LANGUAGES]

1. अधोलिखितेषु यथेच्छं चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः :

4 × 15 = 60

निम्नलिखित प्रश्नগুলির মধ্যে যে কোন চারটি প্রশ্নের উত্তর দাও :

(क) 'भाषापरिवार' इत्यनेन किं ज्ञायते? भारीपीयभाषापरिवारस्य एकं विवरणंप्रदीयताम्।

ভাষাপরিবার বলতে কি বোঝ? ভারোপীয়ভাষাপরিবারের একটি বিবরণ দাও।

(ख) कस्तावत् ध्वनिनियमः? उदाहरणैः सह ग्रास्मान्-महोदयस्य ध्वनिनियमः व्याख्येयः।

ধ্বনিসূত্র কাকে বলে? উদাহরণ দিয়ে গ্রাসমানের ধ্বনিসূত্র আলোচনা কর।

(ग) वैदिकसंस्कृतेन सह लौकिकसंस्कृतस्य पार्थक्यं वैशद्येन लेख्यम्।

বৈদিকসংস্কৃতের সাথে লৌকিক সংস্কৃতের পার্থক্য আলোচনা কর।

(घ) भारतीयार्थभाषायाः विवर्तनविषये एकः प्रबन्धः विरचनीयः।

ভারতীয় আর্থভাষার বিবর্তন বিষয়ে একটি প্রবন্ধ লেখ।

(ङ) संस्कृतभाषायां संस्कृतेतरभाषाणां प्रभावः आलोचनीयः।

সংস্কৃত ভাষার উপর সংস্কৃতেতরভাষাগুলির প্রভাব আলোচনা কর।

(च) इन्दो-इरानीयभाषायाः वैशिष्ट्यानि उदाहरणैः सह आलोच्यानि।

ইন্দো-ইরানীয়ভাষার বৈশিষ্ট্যগুলি উদাহরণ সহ আলোচনা কর।

(छ) टीका लेख्या : विषमीभवनम्, समाक्षरलोपः, मध्यस्वरागमः।

টীকা লেখ : বিষমীভবন, সমাক্ষরলোপ, মধ্যস্বরাগমঃ।

(ज) टीका लेख्या : हिंदीयभाषा, इटालिकभाषा, द्राविड़भाषा।

টীকা লেখ : হিন্দীভাষা, ইটালিকভাষা, দ্রাবিড়ভাষা।

Or

[INDIAN EPIGRAPHY & PALEOGRAPHY]

1. अधोलिखितेषु यथेच्छं चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः :

4 × 15 = 60

নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে যে কোন চারটি প্রশ্নের উত্তর দাও :

(ক) भारतीयलेखनकलायाः प्राचीनताविषये प्रबन्धो रचनीयः ।

ভারতীয় লেখনকলার প্রাচীনতা বিষয়ে প্রবন্ধ লেখো।

(ख) प्राचीनभारतीयेतिहासस्य संस्कृतेश्च पुनर्गठने अभिलेखसाहित्यस्य उपयोग आलोचनीयः ।

প্রাচীন ভারতীয় ইতিহাস ও সংস্কৃতির পুনর্গঠনে অভিলেখ সাহিত্যের উপযোগিতা সম্পর্কে আলোচনা করো।

(ग) ब्राह्मीलिपेः उद्भवविषये प्रचलितानां विभिन्नानां मतानाम् उल्लेखः कार्यः ।

ব্রাহ্মীলিপির উৎপত্তি বিষয়ে প্রচলিত বিভিন্ন মত উল্লেখ করো।

(घ) भारतीयअभिलेखचर्चायां दीनेशचन्द्रसरकार-कानिंहाम महोदययोः भूमिका आलोचनीया ।

ভারতীয় অভিলেখচর্চায় দীনেশ চন্দ্র সরকার ও কানিংহাম মহোদয়ের ভূমিকা আলোচনা করো।

(ङ) अशोकप्रचारिते धम्मलिपिविषये संक्षिप्ता आलोचना कार्या । अशोकानुशासनेषु येषां राजपुरुषाणां नामानि उपलभ्यन्ते तेषु कस्यचिद् द्वयस्य परिचयः प्रदेयः ।

অশোক প্রচারিত ধর্মলিপি সম্পর্কে সংক্ষেপে আলোচনা করো। অশোকের অনুশাসনসমূহে যে রাজপুরুষদের নাম পাওয়া যায় তাদের মধ্যে যে কোনো দুজনের পরিচয় দাও।

(च) समुद्रगुप्तप्रवर्तितस्य एरणलेखस्य प्राप्तिस्थानं लिपेः भाषा च लेखनीयः । अस्य लेखस्य विषयवस्तु ऐतिहासिकमहत्वञ्च आलोच्यन्ताम् ।

3 + 12 = 15

সমুদ্রগুপ্তের এরাণ লেখের প্রাপ্তিস্থান, লিপি ও ভাষা উল্লেখ করো। এই লেখের বিষয়বস্তু ও ঐতিহাসিক গুরুত্ব আলোচনা করো।

(छ) प्रथमरुद्रदाम्नो जुनागडाभिलेखमाप्रित्य सुदर्शनसेतोः ध्वंसकारणं तथा जीर्णोद्धारप्रक्रिया च वर्णनीये ।

প্রথম রুদ্রদাম্নর জুনাগড় অভিলেখানুসারে সুদর্শন সেতুর ধ্বংসের কারণ ও তার জীর্ণোদ্ধারপ্রক্রিয়া বর্ণনা করো।

(ज) टिप्पणी रचनीया (त्रयम् आप्रित्य) :

3 × 5 = 15

समाजः, बाह्लिका,सिद्धमातृका लिपिः, चिकित्सा, विक्रमाब्दः, मोक्षः ।

टीकालेख : (ये कोन तिनटि)

समाज, बाह्लिक, सिद्धमातृका लिपि, चिकित्सा, विक्रमाब्द, मोक्ष ।

Vidyasagar University

विद्यासागर विश्वविद्यालय
VIDYASAGAR UNIVERSITY

Question Paper

B.A. Honours Examinations 2021

(Under CBCS Pattern)

Semester - II

Subject : SANSKRIT

Paper : C 3-T

Critical Survey of Sanskrit Literature

Full Marks : 60

Time : 3 Hours

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

The figures in the margin indicate full marks.

1. प्रश्नचतुष्टयं समाधेयम् :

4 × 15 = 60

- (क) अथर्ववेदस्य विषयवैचित्र्यं सम्यक् पर्यालोचनीयम्।
(ख) ब्राह्मणसाहित्यस्य गुरुत्वं वैशद्येनोपस्थाप्यताम्।
(ग) रामायणस्य प्रक्षिप्तांशविषये कश्चित् निबन्धः रचनीयः।
(घ) संस्कृतसाहित्ये महाभारतस्य प्रभावः आलोच्यताम्।
(ङ) महापुराणानि कानि? तेषां कयोश्चिद् द्वयोः विषयवस्तु उपस्थाप्यताम्।
(च) संस्कृतव्याकरणशास्त्रे अपाणिनीयसम्प्रदायत्रयस्य परिचयः प्रदेयः।
(छ) कानि तावत् नास्तिकदर्शनानि? संक्षेपेण तेषां परिचयः प्रदेयः।
(ज) संस्कृतालंकारशास्त्रे आचार्यस्य आनन्दवर्धनस्य अवदानं निरूपनीयम्।

विद्यासागर विश्वविद्यालय
VIDYASAGAR UNIVERSITY
Question Paper

B.A. Honours Examinations 2021

(Under CBCS Pattern)

Semester - II

Subject : SANSKRIT

Paper : C 4-T

Self Management in The Gita

Full Marks : 60

Time : 3 Hours

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

The figures in the margin indicate full marks.

1. प्रश्नचतुष्टयं समाधेयम् :

4 × 15 = 60

- (क) श्रीमद्भगवद्गीतानुसारम् आत्मनः स्वरूपं वर्णयत।
- (ख) ज्ञानयोगस्य महत्त्वं श्रीमद्भगवद्गीतानुसारं प्रतिपादयत।
- (ग) गुणः कः ? स च कतिविधः ? तेषां स्वरूपं श्रीमद्भगवद्गीतानुसारम् आलोचयत।
- (घ) श्रीमद्भगवद्गीतानुसारं मनः तस्य प्रकृतिश्च निरूपयत।
- (ङ) आहारः कतिविधः ? तेषां किं स्वरूपम् ? योगसाधने आहारस्य प्रयोजनीयता प्रतिपादनीया।
- (च) मनसः निरोधे गीतायाः का भूमिका ?
- (छ) भगवतः प्रियभक्ताः कीदृशाः भवन्तीति यथाग्रन्थं प्रतिपादयत।

(ज) निम्नोक्तं श्लोकद्वयं व्याख्यात :

(i) त्रिविधं नकरस्येदं द्वारं नाशमात्मनः ।

कामः क्रोधस्तथा लोभस्तस्मादेतत्त्रयं त्यजेत् ॥

(ii) व्यवसायात्मिका बुद्धिरेकेह कुरुनन्दन ।

बहुशाखा ह्यनन्ताश्च बुद्ध्योऽव्यवसायिनाम् ॥

Vidyasagar University

বিদ্যাসাগর বিশ্ববিদ্যালয়
VIDYASAGAR UNIVERSITY
Question Paper

B.A./B.Sc./B.Com. (Hons.+Gen.)/Major Examinations 2021

(Under CBCS Pattern)

Semester - II

Subject : ENVIRONMENTAL STUDIES

Paper : AECC-II

Full Marks : 80 (Theory-50 + Project-30)

Time : 3 Hours

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

The figures in the margin indicate full marks.

(Theory)

Group-A

Answer any *two* questions :

15 × 2 = 30

1. Define ecosystem. Write the components of ecosystem. 5+10
2. Define biodiversity. Write the importance of Biodiversity. 5+10
3. Write the causes and effects of air pollution. 15
4. What is environmental movement ? Describe the Chipko Movement in India.

3+12=15

Group-B

Answer any *two* question :

10 × 2 = 20

5. Mention the course of desertification. What measures to be taken for prevention of desertification. 7+3
6. What is resource ? Why land is considered as an important natural resource ? 2+8
7. Write the impacts of acid rain on human communities and agriculture. 10
8. Why energy flow is unidirectional of an ecosystem ? Differentiate between single channel energy flow model and Y shaped energy flow model. 7+3

বঙ্গানুবাদ

বিভাগ-ক

যেকোন দুটি প্রশ্নের উত্তর লেখ :

১৫×২=৩০

১. বাস্তুতন্ত্র ব্যবস্থার সংজ্ঞা দাও। বাস্তুতন্ত্রের উপাদানগুলি উল্লেখ কর ও লেখ।
২. জীববৈচিত্রের সংজ্ঞা দাও। জীববৈচিত্রের গুরুত্ব লেখ।
৩. দূষণের কারণ ও প্রভাবগুলি লেখ।
৪. পরিবেশ আন্দোলন কি? ভারতে Chipko আন্দোলনের বিবরণ দাও।

বিভাগ-খ

যেকোন দুটি প্রশ্নের উত্তর লেখ :

১০×২=২০

৫. মরুভূমির প্রসারণের পর্যায়গুলি উল্লেখ কর। মরুভূমির প্রতিরোধে কি কি পরিকল্পনা গ্রহণ করা হয়েছে?
৬. সম্পদ কি? ভূমিভাগকে কেন উল্লেখযোগ্য প্রাকৃতিক সম্পদ হিসেবে গন্য করা হয়?
৭. অল্প বৃষ্টির প্রভাবগুলি মানুষ সমাজের উপর ও কৃষিকাজের উপর আলোচনা কর।

৮. বাস্তবতন্ত্রে শক্তির প্রবাহ কেন Unidirectional? Single channel energy flow model এবং y-shaped energy flow model এর মধ্যে পার্থক্য কর।

(Project)

Answer any *two* question of the followings :

15×2=30

1. Discuss the methods of field work to document environmental assets of a forest.
2. Explain the basic principles of identification of plants and birds.
3. Describe the characters of coastal system visited by you.
4. Give an account of the stages followed in the cyclone disaster management recently occurred in West Bengal.

বঙ্গানুবাদ

বিভাগ-ক

যেকোন দুটি প্রশ্নের উত্তর লেখ :

১৫×২=৩০

১. বনভূমির environmental assets গুলিকে document করতে গেলে যে পদ্ধতির field work প্রয়োজন সেগুলি আলোচনা কর।
২. বিভিন্ন পক্ষিকূল ও উদ্ভিদকূলের চিহ্নিতকরণে যে Basic Principles অনুসরণ করা হয় তাদের ব্যাখ্যা কর।
৩. যে কোন একটি উপকূলীয় ব্যবস্থার বৈশিষ্ট্যগুলি উল্লেখ কর এবং বিবরণ দাও যেখানে তুমি ভ্রমণ করেছো।
৪. সাম্প্রতিক পশ্চিমবঙ্গে যে কোন একটি ঘটে যাওয়া Cyclone Disaster Management এর পর্যায়গুলির বিস্তৃত বিবরণ দাও।

_____